

Soạn bài Lai Tân (Hồ Chí Minh) - Ngữ văn lớp 11

Câu 1. Trong ba câu đầu bộ máy quan lại ở Lai Tân đã được miêu tả như thế nào? Ban trưởng, cảnh trưởng, huyện trưởng có làm đúng chức năng của những người đại diện cho pháp luật không ?

Trả lời:

Trong ba câu đầu, Hồ Chí Minh vẽ lên ba bộ mặt thật vô cùng sinh động:

- Lão giám ngục (ban trưởng nhà lao) đánh bạc ngày này qua ngày khác, viên cảnh sát trưởng thì lóc lèm móc túi tiền của tù nhân và quan huyện thì chong đèn hút thuốc phiện.

- Ở đâu đánh giặc thì cứ đánh giặc, còn cái trời đất Lai Tân này thì muôn thuở vẫn thế. Ba nhân vật đang hoạt động ráo riết như trong một màn hài kịch câm vậy.

- Cả ba đang đóng vai một cách nghiêm túc đến vô ý thức dưới gầm trời "thái bình" của Lai Tân
- cảnh tượng thu hẹp của cái giang sơn dưới bàn tay nhà họ Tuồng.

=> Câu thơ miêu tả ngắn gọn, khách quan mà sâu sắc, có sức công phá không hề nhỏ vào sự lộn xộn, bát nháo của xã hội Tưởng Giới Thạch.

Câu 2: Phân tích sắc thái châm biếm, mỉa mai ở câu thơ cuối.

Trả lời:

Câu thơ cuối là lời châm biếm, mỉa mai rất sắc sảo.

- Một chữ "thái bình" mà xuyên suốt lại bao nhiêu việc làm vốn là chuyện muôn thuở của cái xã hội Trung Quốc còn giai cấp bóc lột thống trị. Chỉ một chữ ấy mà xé toang tất cả sự "thái bình" dối trá nhưng thực sự là đang "đại loạn" từ bên trong của xã hội.

- Ba câu đầu chỉ là những câu kể việc, nói về hình tượng cũng không có gì đặc biệt lắm nhưng mỗi nhân vật đều có một việc làm khác nhau mà đặc biệt giống nhau về sự thối nát, nhất là lại ở vào cái hoàn cảnh "quốc gia hữu sự".

- Giặc đang ở ngay trước mắt, thiên hạ đã đại loạn rồi, thế mà bọn quan quân lớn bé đều chỉ lo làm sạo vơ vét cho đầy túi. Bác không cần dùng chữ "đại loạn". Bác chỉ nói "thái bình", nói như không: "*Trời đất Lai Tân vẫn thái bình*".

=> Với câu nói đó (mà nghệ thuật thơ Đường gọi là "cảnh cú"), một câu thơ kêu lên có thể làm rung chuyển những câu thơ khác. Bài thơ vốn phẳng lặng bỗng vang ngân, bỗng giục giã, bỗng gây ra những cảm xúc đặc biệt.

Câu 3: Nhận xét về kết cấu và bút pháp của bài thơ.

Trả lời:

Soạn bài Lai Tân (Hồ Chí Minh) - Ngữ văn lớp 11

- Về kết cấu: Bài thơ có một cách cấu tứ bất ngờ. Ba câu thơ đầu chỉ thuần kể việc, điểm nút chính là câu thơ thứ tư, nó làm bật ra toàn bộ tư tưởng của bài. Nó làm bùng vỡ tất cả cái ý châm biếm, mỉa mai hướng đến sự thối nát đến tận xương tủy của cái xã hội Tưởng Giới Thạch.

- Về bút pháp: Bài thơ in đậm bút pháp châm phá của thơ Đường với lời thơ ngắn gọn, súc tích. Không cầu kì câu chữ, nhưng có thể nói: chỉ với bốn câu thơ ngắn, nhà thơ đã vẽ nên cái bản chất của cả chế độ xã hội mục nát đến vô cùng. Sức chiến đấu, chất "thép" của bài thơ nhẹ nhàng mà quyết liệt chính là ở đó.